

Status for implementering af større elementer i trepartsaftalerne vedrørende de korte og mellemlange sundhedsuddannelser

Dato 28. april 2008

Lise Udsen

Tel. +45 87284415

Lise.Udsen@stab.rm.dk

Side 1

Som led i arbejdet med en kvalitetsreform for den offentlige sektor, har regeringen sammen med KL, Danske Regioner, LO, FTF og AC i foråret/forsommeren 2007 afholdt trepartsdrøftelser med henblik på at sikre udvikling af medarbejdernes kompetencer, attraktive arbejdspladser og rekruttering af medarbejdere til den offentlige sektor. Der er således indgået trepartsaftaler 17. juni 2007 mellem regeringen, KL, Danske Regioner, LO og AC og efterfølgende 1. juli 2007 mellem regeringen, KL, Danske Regioner og FTF.

Siden medio 2007 er der således i forhold til de korte og mellemlange sundhedsuddannelser iværksat en række tiltag, der udspringer af trepartsaftalerne. Disse tiltag indebærer betydelige merudgifter for Region Midtjylland. I flere tilfælde er finansieringen af de forskellige tiltag imidlertid endnu uafklaret. For at efterleve aftalerne må regionen derfor i flere tilfælde påtage sig en økonomisk risiko.

Det må forventes, at regionen kompenseres svarende til de merudgifter, der er forbundet med udmøntningen af de forskellige dele af trepartsaftalerne. De nævnte udeståender vil sammen med andre udgiftskrævende elementer i kvalitetsreformen og treparts-aftalerne skulle tages op i forbindelse med bl.a. de kommende økonomiforhandlinger mellem regeringen og Danske Regioner.

Dette notat indeholder en redegørelse for nogle af disse større, udgiftskrævende tiltag inden for uddannelsesområdet, der indgår i kvalitetsreformen/trepartsaftalerne. I notatet skitseres desuden en række andre ændringer og tiltag inden for uddannelsesområdet, som på tilsvarende vis rummer både økonomiske og praktiske udfordringer for regionen og for de involverede arbejdspladser, der fungerer som praktiksteder.

Notatets overslag over forventede udgifter til diverse uddannelsestiltag er angivet i 2008 pris- og lønniveau.

Tiltag i forhold til de korte og mellemlange videregående sundhedsuddannelser i forlængelse af trepartsaftalerne

- voksenelevløn til social- og sundhedsassistenter
- øget/frit optag til social- og sundhedsassistentuddannelsen
- uddannelse af kræftsygeplejersker

Voksenelevløn til social- og sundhedsassistenter m.fl.

I forlængelse af trepartsaftalerne fra sommeren 2007 blev der i december 2007 indgået en aftale mellem FOA og Danske Regioner, der indebærer, at alle social- og sundhedsassistentelever, der påbegynder uddannelsen efter 1. januar 2008, har ret til voksenelevløn, hvis de er fyldt 25 år og har mere end et års relevant beskæftigelse.

Da retten til voksenelevløn for denne gruppe er ret ny, er der endnu ikke erfaringer med hvor stor en andel af optaget, der opfylder betingelserne for voksenelevløn. I Finansministeriets forskellige oplæg til DUT-forhandlinger (Det Udvidede Totalbalanceprincip) i forbindelse med udmøntningen af trepartsaftalerne er forudsat, at 75 % af social- og sundhedsassistenteleverne er over 25 år og har relevant erhvervserfaring og dermed er berettiget til voksenelevløn.

Det vurderes imidlertid, at denne andel hurtigt vil stige til 90 % eller mere. Sammenlignet med satsen for den ordinære elevløn udgør voksenelevløn en væsentlig merindtægt for den enkelte elev, hvilket forventes at kunne betyde, at flere vil udskyde påbegyndelsen af uddannelsen til tidspunktet efter det fyldte 25. år.

Forventet merudgift for Region Midtjylland (ekskl. merudgifter til elever på sociale institutioner, der er takstfinansierede):

2008	18,7 mio. kr.	(75 % af eleverne forventes at være voksnelever)
Fra 2009	22,5 mio. kr.	(90 % af eleverne forventes at være voksnelever)

Finansieringen af merudgifterne til voksenelevløn i 2008 og efterfølgende år er endnu ikke afklaret.

Samtidig er det i forbindelse med trepartsaftalerne aftalt, at optaget til social- og sundhedsuddannelserne skal øges, jf. også beskrivelsen nedenfor. Det vil alt andet lige betyde yderligere udgifter til voksenelevløninger.

Øget/frit optag til social- og sundhedsassistentuddannelsen

I forbindelse med trepartsaftalerne er det aftalt, at det er et mål, at der skal være frit optag til alle elever på uddannelserne til social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent. I den forbindelse er det aftalt, at optaget til de to uddannelser øges med 1.100 elever årligt på landsplan med halv effekt allerede i 2008 og fuldt effekt fra 2009 frem til 2015. Det svarer til en øget dimensionering af uddannelsen med ca. 10 %.

I forhold til Region Midtjylland er det umiddelbart kun øgningen til social- og sundhedsassistentuddannelsen, der har betydning i forhold til fremskaffelse af praktikpladser, ansættelse af elever og vejledning af elever m.v.

I oplægget fra Finansministeriet og Undervisningsministeriet er forudsat, at meroptaget til social- og sundhedsassistentuddannelsen på landsplan udgør 360 elever af de i alt 1.100 elever, når den fulde effekt er nået i 2009. I 2008 er det forudsat, at optaget øges med halvdelen, dvs. 180 elever på landsplan. Region Midtjyllands andel heraf vurderes at udgøre ca. 20 elever i 2008 og ca. 40 elever ved fuld effekt i 2009 og årene frem til 2015.

Regionen vil således få merudgifter som følge af ekstra udgifter til voksenelevløn, uddannelse og honorering af flere praktikvejledere samt tidsforbrug til vejledning.

Finansieringen af det øgede optag er endnu ikke afklaret. I forhandlingsoplægget fra Finansministeriet og Undervisningsministeriet forudsættes, at regionerne ikke kompenseres for udgifterne til det øgede optag, idet det bl.a. forudsættes, at elevernes lønudgift afspejler deres arbejdsværdi. Det vurderes imidlertid, at arbejdsværdien af en social- og sundhedsassistentelev er betydeligt lavere end arbejdsværdien af en uddannet social- og sundhedsassistent.

Under forudsætning af en søgning, der modsvarer det øgede antal uddannelses- og praktikpladser forventes følgende merudgift for Region Midtjylland (ekskl. merudgifter til elever på sociale institutioner, der er takstfinansierede):

2008	4,2 mio. kr.
2009-2015	8,4 mio. kr. pr. år

Uddannelse af kræftsygeplejersker

I forbindelse med trepartsaftalerne er det aftalt, at der skal etableres en specialuddannelse i kræftsygepleje. Samtidig er det foreslået, at der i en overgangsperiode oprettes særlige opkvalificeringsforløb for sygeplejersker, som allerede har gennemgået den eksisterende efteruddannelse på kræftområdet.

Der forventes samlet at blive afsat 25 mio. kr. i perioden 2008-2011, fordelt med 6,5 mio. kr. årligt i 2008 og 2009 og 6 mio. kr. årligt de efterfølgende år. Beløbet er afsat med forudsætning om et årligt optag på 70-80 sygeplejersker på specialuddannelsen, dvs. der forventes at blive afsat midler svarende til ca. 84.000 kr. pr. kursist.

Indholdet af uddannelsen er endnu ikke fastlagt, men på det foreliggende grundlag skønnes udgiften at blive ca. 525.000 kr. pr. kursist, inkl. aflønning af kursister i hele uddannelsen (modregnet arbejdsværdi på 50 % i den kliniske del af uddannelsen), kursusafgifter og vejledning. Udgift til vikarer er ikke medregnet.

Forudsat at Region Midtjyllands andel af antallet af kursister bliver 21 %, svarende til bloktilskudsandelen, vil der være udgifter til uddannelse af ca. 17 kursister årligt. Udgiften hertil bliver ca. 8,9 mio. kr., ekskl. udgifter til vikarer (ved fuld effekt). Med det nuværende

oplæg til kompensation kan imidlertid kun forventes central finansiering af ca. 1,4 mio. kr. heraf.

Det skal dog nævnes, at der kan være behov for opmærksomhed på eventuelle muligheder for finansiering af øget efter-/videreuddannelsesaktivitet inden for det sygeplejefaglige felt, der også indgår i kvalitetsreformen og trepartsaftalerne.

Andre tiltag med økonomiske konsekvenser i forhold til de korte og mellemlange videregående sundhedsuddannelser

Udover tiltagene i forbindelse med trepartsaftalerne er der i forhold til de korte og mellemlange videregående sundhedsuddannelser også andre tiltag, der betyder øgede udgifter for regionen og hvor der fortsat er udeståender i forhold til staten vedrørende betydelige merudgifter for regionen:

- øget optag på sygeplejerskeuddannelsen
- ny studieordning for sygeplejersker, herunder færdighedslaboratorier
- generelt omkring de korte og mellemlange videregående sundhedsuddannelser

Øget optag på sygeplejerskeuddannelsen

I foråret 2007 indgik Danske Regioner og Undervisningsministeriet en aftale om øget optag på sygeplejerskeuddannelsen fra sommeren 2007. Det øgede antal studerende kræver kliniske uddannelsespladser på regionens hospitaler og dertil hørende klinisk vejledning.

Region Midtjyllands andel af det øgede optag bliver 95 studerende samt 9 studerende fra Region Syddanmark, som skal i praktik på Regionshospitalet Horsens. I alt øges behovet for kliniske uddannelsespladser på regionens hospitaler og dertil hørende klinisk vejledning svarende til et øget optag på 104 studerende årligt fra 2008 og frem. Det svarer til et øget optag på ca. 14 %.

De studerende er kun i begrænset omfang i klinikken i det første semester, og som følge heraf er udgiften i 2007 forholdsvis lav. Det øgede optag forventes at have fuld effekt i 2011.

Forventet merudgift:

2007	0,2 mio. kr.
2008	1,8 mio. kr.
2009	4,0 mio. kr.
2010	6,6 mio. kr.
2011	7,7 mio. kr.

Det har fra regionernes side været en forudsætning for meroptaget, at der samtidig blev indført et refusionstaksameter for sygeplejerskeuddannelsen, som ville indebære, at regionerne ville blive kompenseret økonomisk for den udvidede uddannelsesopgave. I skrivende stund er finansieringen imidlertid endnu ikke afklaret. Ifølge det oplyste er der taget initiativ til forhandlinger mellem Undervisningsministeriet og Danske Regioner om indførelse af et refusionstaksameter for bl.a. sygeplejerskeuddannelsen.

Ny studieordning for sygeplejersker, herunder færdighedslaboratorier

Ifølge den nye studieordning for sygeplejerskeuddannelsen, der gælder fra 1. januar 2008, skal en større del af uddannelsen fremover foregå i klinikken, set i forhold til den gamle studieordning.

Det må forventes, at der bliver taget højde for dette ved indførelse af en taksameterafregning, jf. ovenfor. De eksisterende taksameterordninger på f.eks. fysio- og ergoterapeutuddannelserne tager udgangspunkt i hvor mange såkaldte ECTS-point¹, der ligger i klinikken, og hvis en taksameterordning for sygeplejersker bliver udformet efter samme model, vil den ændring blive kompenseret her.

Det har også været foreslået, at en del af den kliniske uddannelse kan ske via færdighedslaboratorier². Spørgsmålet om finansiering af udgifter til etablering og drift af færdighedslaboratorier er imidlertid uafklaret.

Generelt omkring de korte og mellemlange videregående sundhedsuddannelser

Generelt er der i 2008 og frem en række tiltag specielt omkring uddannelserne til sygeplejersker og bioanalytikere, som hver især er marginale, men som falder på samme tid som andre tiltag som f.eks. øget optag på sygeplejerskeuddannelsen.

Det gælder f.eks. følgende tiltag:

- Merithold for både sygeplejersker og bioanalytikere.
- Overlap mellem ny og gammel studieordning for sygeplejersker og bioanalytikere, som medfører, at der er flere studerende i klinikken samtidig fra hhv. gammel og ny studieordning.
- Krav om øget vejledning af sygeplejersker og bioanalytikere (nævnt ovenfor ifm. ny studieordning).

Det konkrete udgiftspres på hospitalerne som følge af disse tiltag er endnu ikke afklaret, men de nævnes her for at give et indtryk af det generelle pres og den belastning – både økonomisk og tidsmæssigt – som hospitalerne oplever i disse år i forhold til de korte og mellemlange sundhedsuddannelser, og som ikke forventes at blive mindre fremover, bl.a. som følge af trepartsaftaler mv., jf. de ovenfor skitserede tiltag.

¹ ECTS står for European Credit Transfer and Accumulation System og udtrykker arbejdsbelastningen ved at nå et givet læringsmål for enten teoretisk eller praktisk undervisning. ECTS er baseret på princippet om, at 60 ECTS svarer til 1 års fuldtidsstudier. Hvis dette svarer til mellem 1.500 og 1.800 timer pr. år vil 1 ECTS svare til 25-30 timers studiearbejde.

² Faciliteter, der muliggør træning af praktiske færdigheder, f.eks. træning i at sy, simulatortræning på dukker/fantomer mv.

Sammenfatning

Overordnet tegner der sig et billede af, at Region Midtjylland som følge af bl.a. kvalitetsreform/trepartsaftaler mv. i forhold til de korte og mellemlange sundhedsuddannelser står over betydelige merudgifter.

De forskellige beløb er som nævnt angivet med forbehold for usikkerheder og i visse tilfælde baseret på skøn. Med dette forbehold forventes merudgifterne til vokselevløn til social- og sundhedsassistenter, øget/frit optag til social- og sundhedsassistentuddannelsen, uddannelse af kræftsygeplejersker samt øget optag på sygeplejerskeuddannelsen at andrage i alt ca. 32 mio. kr. i 2008, ca. 42 mio. kr. i 2009, ca. 45 mio. kr. i 2010 og ca. 46 mio. kr. i 2011 ved fuld implementering. Hertil kommer yderligere tids-/udgiftskrævende tiltag i forbindelse med forskellige aktuelle ændringer inden for de korte og mellemlange sundhedsuddannelser.

Finansieringen af de tiltag, der her er beskrevet, er imidlertid i de fleste tilfælde ikke afklaret. Det indebærer, at regionens implementering af de forskellige aftaleelementer sker under en betydelig budgetusikkerhed.

Som nævnt i indledningen må finansieringen af de ovenfor beskrevne tiltag, der er truffet beslutning om fra centralt hold, under alle omstændigheder tages op i forbindelse med bl.a. økonomiforhandlingerne for 2009.